

Aan: de Minister-President M. Rutte, de Ministers A. Slob en I. van Engelshoven, leden van de vaste kamercommissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Betreft: Versterking maatschappijleeronderwijs n.a.v. dood Paty en gebeurtenissen in Nederlands onderwijs rondom vrijheid van meningsuiting

Breda, 05-11-2020

Geachte heer Rutte, heer Slob, mevrouw Van Engelshoven, leden van de Commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Met de dood van Samuel Paty en de bedreigingen van docenten in Nederland deze week is eens te meer gebleken hoe belangrijk onderwijs is over rechtsstaat en democratie, grondrechten, diversiteit, politieke opvattingen en ideologieën, waarden en normen, sociaal gedrag, veiligheidsvraagstukken, de werking van instituties, alsmede over de sociaalwetenschappelijke verklaringen daarvoor. Zijn dood is ook in Nederland hard aangekomen, een droevige gebeurtenis, een gebeurtenis die in relatie staat tot de moeite die docenten en leerlingen ondervinden bij deze onderwerpen.

Er is veel onwetendheid bij bovenstaande onderwerpen. In Nederland wordt dit breed (h)erkend, gezien de aandacht en opinies hierover in de media van de afgelopen dagen.¹ De heer Rutte heeft in zijn herdenkingstoespraak laten weten dat het kabinet scholen en leerlingen ondersteunt. De heer Slob en mevrouw Van Engelshoven benadrukken aansluitend de vrijheid van meningsuiting, met hun brief aan schoolinstellingen (30-10-2020). De heer Slob trekt zich met overtuiging het lot van de bedreigde docenten aan.²

U begrijpt dat wij, als belangbehartigers van onderwijs over bovenstaande kennis en vaardigheden, dit ons aantrekken en een rol voor onszelf zien. Wij merken dat u dezelfde noodzaak herkent, zeker gezien genoemde brief en de diverse uitlatingen van Kamerleden³. Onderzoek toont daarbij aan Nederlandse leerlingen hier achterlopen ten opzichte van leeftijdgenoten in de het buitenland (ICCS 2017, *Burgerschap in het voortgezet onderwijs. Nederland in vergelijkend perspectief*).

¹ Bijvoorbeeld:

NRC Handelsblad, 'Niet alles kan meer in de klas', 20-10-2020

NOS, 'Veel vragen bij Nederlandse leraren na onthoofding Franse docent', 20-10-2020

Jasper Rijk, *De Volkskrant*, 'Ik weet niet of ik nog aan de slag durf met lesmateriaal waarbij de spotprent een voorname rol speelt', 21-10-2020

Nelleke Noordervliet, *Trouw*, 'Laat docent niet alleen om de vrijheid te verdedigen', 31-11-2020

Tommy Wieringa, *NRC Handelsblad*, 'Giftige preutsheid', 31-11-2020

² Zoals bij *M*, donderdag 5 november 2020

³ Zoals de heer Rog (CDA) in *Spraakmakers* op NPOradio1, 6 november 2020

Daarom stellen wij voor samen op te trekken in dit belang. De logische stap daartoe is om maatschappijleeronderwijs in het Nederlandse onderwijs beter te positioneren. De relatief marginale positie van dit vak in het secundair onderwijs zou opgeheven moeten worden. Daarmee zal sterker dan thans de onwetendheid over rechtsstaat en democratie, de daarin spelende vraagstukken, weggenomen worden. Burgerschap stelt zonder een kennisbasis maatschappijleer, de kennis en -vaardigheden als bovengenoemd, niet veel voor. In lijn met de eerdere adviezen van de Commissie Remkes (Staatscommissie Parlementair Stelsel, *Lage drempels, hoge dijken*), zou dit vak een belangrijkere positie moeten krijgen.

In navolging van laatstgenoemde Commissie zou op korte termijn de positie van maatschappijleer (en maatschappijkunde, maatschappijwetenschappen) versterkt kunnen worden met deze maatregelen:

1. Maatschappijleerinhouden en -lessen in de onderbouw van het vo (in lijn met artikel 11b, c en d *Wet op het voortgezet onderwijs*; dus gelijkwaardig aan geschiedenis en aardrijkskunde, ook in de kerndoelen Mens en maatschappij).
2. Maatschappijleer (maatschappijkunde/maatschappijwetenschappen) als verplicht examenvak in relevante profielen (havo/vwo: C&M en E&M; vmbo: niet alleen in Zorg en Welzijn) en keuze-examenvak in alle overige profielen.
3. Geen combinatiecijfers meer in de gemeenschappelijke delen van de vo-profielen.
4. Resultaatverplichting en examenvak burgerschap in het mbo, met inhoudelijke versterking van dit onderdeel.

Dit alles te verzorgen door bevoegde docenten maatschappijleer die de expertise bij de genoemde inhoud hebben.

Op langere termijn moet bewaakt worden dat bij de ontwikkeling van curriculum.nu maatschappijleerinhouden ondersneeuwen in generiek burgerschap- of mens- en maatschappijonderwijs (de huidige, voorgestelde leergebieden).

We voelen ons door maatschappij en politiek de afgelopen tijd gesteund in deze voorstellen, gegeven ook uw reacties op de recente gebeurtenissen, als door de publieke opinie. Kennelijk ligt hier een breed gedragen inzicht en belang. Wij zijn u erkentelijk dat u met ons bij voortduring in gesprek bent over bovenstaande. En ook nu zijn wij uiteraard bereid om met u om de tafel te zitten. Mogelijk dat de tijd rijp is besluiten te nemen die bij bovenstaande belangen passen.

Met vriendelijke groet,
Namens de Nederlandse Vereniging van Leraren Maatschappijleer,

Marcel Mooijman
Voorzitter